SpCh2 – 6. roč. - Čj

Základní větné členy

Tvoří základ věty. Mezi základní větné členy patří **podmět** a **přísudek**, představují spolu tzv. základní skladební dvojici. Pokud bychom si představili tvorbu věty jako stavbu domu, tak přísudek a podmět tvoří hlavní stavební kameny, ke kterým poté můžeme přidávat další slova (kameny).

Důležité je tedy zapamatovat si, že **podmět a přísudek tvoří základní skladební dvojici**, jsou hlavními členy věty, ke kterým se postupně přidávají další větné členy. Ty nazýváme rozvíjejícími větnými členy.

základ věty tvoří ***základní skladební dvojice***, kterou tvoří **podmět** (podmětová část věty) **a přísudek** (přísudková část věty).

Holou větu tvoří holý podmět a holý přísudek.

Podmět je základní větný člen, mluvnicky nezávisí na žádném jiném výrazu ve větě. Vyjadřuje původce děje, nositele nebo cíl děje. Přísudkem tvoří základní skladební dvojici a tvarově se s ním, shoduje. **V textu podtrhneme rovnou čárou.**

Rozlišujeme:

a) **vyjádřený podmět** – obvykle vyjádřen podstatným jménem v 1. pádě, přídavným jménem v 1. pádě, nebo zájmenem v 1. pádě, číslovkou, infinitivem.

b) **nevyjádřený podmět** – je zřejmý z tvaru slovesa, je znám ze situace, je vyjádřen v předchozí větě.

c) **všeobecný podmět** – blíže neurčený, ale osobní, např. všichni, člověk, někdo, lidé.

Přísudek je nezávislý větný člen, s podmětem tvoří základní skladební dvojici, shoduje se sním v rodě a čísle. Vyjadřuje děj, přisuzuje někomu činnost, vlastnost, stav. **V textu podtrhneme vlnovkou.**

přísudek slovesný – vyjádřen určitým tvarem slovesným **slovesa** plnovýznamového

Př:

Maminka *prala* prádlo. **Podmět:** maminka, **přísudek:** prala

(my) *Vrátíme se* zítra. **Podmět:** nevyjádřený – my, **přísudek:** vrátíme se

DÚ: doplň

Doplň do vět vhodné podměty, vypiš z textu základní skladební dvojice:

V parku rostou ……. . …….. poletují nad stromy. Po dešti rychle rostou …….. . V rybníce plavou ……. . Na záhoně kvetou …….. . Na lavici leží …….. . …… budou ve škole. Už brzy začne …… . Za plotem leží

…… .

Vyber z nabídky vhodné přísudky a doplň je do vět:

(plete, myje, sedí, hlídá, sleduje, svítí, kreslí)

Babička …… moji mladší sestru. Maminka ……. krásný svetr. Anička nerada ……. nádobí. Dnes krásně ……. slunce. Tomáš rád …….. barevné obrázky. Dědeček …… ve svém oblíbeném křesle. Večer celá rodina …… televizi.

Spoj podměty s přísudky tak, abys vytvořil základní skladební dvojice:

pes	otevírají se
jídlo	dozněla
mouchy	sázeli
strom	štěkal
okna	chovaly
zahradníci	létaly
hudba	vonělo
maminky	vyrostl